

Spis treści

- 11 **Wprowadzenie**

- 15 **Rozdział I. Cywilizacja współczesna w działaniu na rzecz człowieka i przeciwko niemu, przyspieszona przemiana i zagrożenie. Krytyczna prezentacja reprezentatywnych poglądów**
- 15 „Grzechy główne” współczesnej cywilizacji – słabnąca kondycja homo sapiens – kryzys wartości
- 17 Nadzieja
- 19 Odniesienie sceptyczne do nadziei uczonego
- 23 Trudny charakter współczesnej cywilizacji – „błąd narodzinowy” i jego konsekwencje
- 26 Kapitalizm i komunizm pomyłkowymi systemami
- 28 Komentarz krytyczny
- 32 Horror nowoczesności. Cywilizacja nowoczesna zmierza ku samounicestwieniu?

- 39 **Rozdział II. Płynna nowoczesność, płynne życie, płynny człowiek. Płynność „wszystkich i wszystkiego”**
- 39 Płynność totalna
- 41 „Płynne pokolenie” – obraz negatywnej przemiany człowieka
- 43 Życie „płynnego pokolenia”
- 45 Rozpędzona konsumpcja – „bieżnia konsumpcyjna” bez finiszu
- 47 Zmiana charakteru pracy – czynność robotopodobna

51	Rozpad wspólnoty
54	Uwagi i refleksje
57	Rozdział III. Narastająca „chybotliwość” wartości i zasad moralnych w świecie współczesnym a nieprzemijalność „moralności naturalnej”
57	Rzeczywistość moralna w świecie współczesnym – zarys zagadnienia
60	Stan moralności w cywilizacji naukowo-technicznej
61	„Chybotliwość moralna” i jej główne przejawy
64	„Moralność naturalna” i „chybotliwość moralna” w ujęciu filozoficznym – wybrane stanowiska
67	Naturalistyczny uniwersalizm etyczny a „chybotliwość moralna”
71	Uwaga edukacyjna
73	Rozdział IV. Ludzkie i nieludzkie wymiary rozwoju naukowo-technologicznego. Człowiek technologiczny
73	Przypadkowość rodowodu i drogi rozwojowej człowieka. Od „dużego rozumu” do rewolucji naukowo-technologicznej
78	Rozwojowy „ambaras” wynikiem „historycznej pomyłki”
80	Służebność i tyrania techniki
84	„Pomniejszanie” człowieka – „człowiek technologiczny”
87	Wiele zmian regresywnych, mniej progresywnych
93	Próba konkluzji
97	Rozdział V. Od nadmiernej konsumpcji do niedożywienia i głodu – antykonsumpcji. Nowoczesny konsumpcjonizm – zmiany w kondycji ludzkiej i jakość życia
97	Uwagi wstępne
100	Homo consumptor
102	Nowoczesny typ konsumpcji
104	Odmieniony konsument
106	„Życie konsumpcyjne”
108	Psychologia „życia konsumpcyjnego”
110	Nadmierna konsumpcja aktualnym problemem edukacyjno-wychowawczym
113	Skutki nowoczesnej konsumpcji – negatywna strona etosu konsumpcyjnego
113	Ujęcie podsumowujące

- 115 Etos konsumpcyjny
- 117 **Rozdział VI. Życie i orientacja w świecie podług medialnego obrazu rzeczywistości**
- 117 Świat medialny
- 119 Cechy charakterystyczne medialnego obrazu rzeczywistości
- 122 Przekaz medialny
- 125 Ułomności i wady medialnego obrazu rzeczywistości
- 127 Okaleczony język i stępione myślenie
- 129 Rewolucja internetowa – korzyści i zagrożenia
- 131 Nowe media wyzwaniem dla praktyki edukacyjnej
- 135 **Rozdział VII. Ograniczenia i ułomności społeczeństwa informacyjnego i wiedzy**
- 135 Czego możemy się spodziewać po społeczeństwie informacyjnym?
Nadzieja i przestroga
- 136 Główne sprzeczności i napięcia
- 139 Samoograniczenia społeczeństwa wiedzy
- 142 Sfera głupoty
- 144 Mądrość i niemądrość w rozwoju cywilizacyjnym i gatunkowym człowieka
- 147 **Rozdział VIII. Cywilizacyjna przemiana człowieka – zagrożone człowieczeństwo**
- 147 Spojrzenie ogólne
- 148 Cechy charakterystyczne współczesnej przemiany człowieka
- 153 Psucie człowieka
- 155 Co zrobić, aby przewyciężyć psucie człowieka i bronić zagrożone człowieczeństwo?
- 157 Niewyjaśnione problemy, pytania otwarte
- 161 **Rozdział IX. Ocalenie czy upadek?**
- 162 Ku upadkowi Refleksje i intuicje intelektualne Michela Houellebecqa
- 165 Zapowiedź upadku
- 170 Hołd dla człowieka i powitanie neoczłowieka
- 173 Uwagi krytycznego recenzenta

176	Błędna droga – niepewna przyszłość
176	Rozważania i opinie Arturo Pérez Reverte'a
180	Zwrot w kierunku klasycznej („śródziemnomorskiej”) kultury i jej wartości szansą dla alternatywnego życia
186	My i Wszechbył
187	Komentarz bez większego dystansu
193	Rozdział X. „Moc i niemoc” edukacji i wychowania w świecie współczesnym
193	Wychowanie. Pytania
194	Diagnoza
197	Antynomie
203	Dzisiejsza teoria i praktyka pedagogiczna. Nienadążanie
205	Szkoła współczesna. Problemy
207	Wyzwania i nowe mity
210	Narastająca potrzeba edukacji integralnej i humanistycznej. Humanistyczna utopia – współczesny prometeizm?
211	Cywilizacyjne bariery edukacji integralnej i humanistycznej
212	Nowoczesne projekty edukacji humanistycznej
215	Ścieżka we właściwym kierunku – wybrane przykłady
216	Potrzeba sprawczego działania oraz skutecznej prakseologii w obszarze dążności do urzeczywistniania nowoczesnej edukacji integralnej i humanistycznej
217	Skonkretyzowany projekt
219	Uwagi ogólne
221	Rozdział XI. Edukacja w kryzysie
221	Słowo wstępne
222	Epoka kryzysorodna i kryzysofunkcjonalna
224	Struktura i charakter kryzysu edukacyjnego
226	Obiektywne przejawy kryzysu edukacyjnego
232	Podmiotowe przejawy kryzysu edukacyjnego – zmiana uczących się i studiujących, nowe role nauczyciela
235	Uwagi dodatkowe
239	Rozdział XII. Natura ludzka w procesie cywilizacyjnych przemian
239	1. Nowe spojrzenie na naturę ludzką

240	2. Wybrane przykłady nowoczesnego ujmowania natury ludzkiej – Noam Chomsky, Michel Houellebecq, Arturo Pérez-Reverte
240	Uwaga wstępna
241	Obraz naukowy – Noam Chomsky
242	Jesteśmy „organizmami biologicznymi”
243	Zdolności poznawcze i język głównymi cechami natury ludzkiej
244	Język rdzennym i niezwykłym składnikiem natury ludzkiej
245	Człowiek jest istotą społeczną
245	Instynkt wolności
246	Obraz literacki – Michel Houellebecq.
246	Demaskatorskie, ale „wrozumiałe” ujęcie natury ludzkiej
250	Wobec obojętności Wszechświata
251	Wyrozumiałość i współczucie uznanie i pochwała dla człowieka
252	Obraz pisarza i korespondenta wojennego – Arturo Pérez-Reverte
252	Dwoistość ludzkiej natury
255	Nieprzewidywalność i elastyczność natury ludzkiej
256	Szczególne cechy natury ludzkiej
259	Ekstremalne sytuacje życiowe najpełniej odsłaniają prawdziwe „oblicze człowieka”
260	Wojna dobitnie odsłania naturę ludzką
264	3. Racjonalność i nieracjonalność natury ludzkiej
264	Uwagi wstępne
265	Racjonalność w irracjonalności
267	Dynamika racjonalności i irracjonalności w sferze natury ludzkiej
270	Czy uda się przywrócić pożądaną naturę ludzką?
272	4. Natura ludzka w kształtowaniu „świata ludzkiego” oraz jego „grzechów głównych”
272	Uwagi ogólne
273	Genetyczne „naznaczenie”
274	Wpływ natury ludzkiej na charakter i specyfikę cywilizacji współczesnej
276	O regulacyjną postawę wobec natury ludzkiej
283	Zakończenie
283	Główne tezy i przesłania książki
289	Wnioski łamiące cywilizacyjne tabu

297	Indeks nazwisk
303	Literatura
317	Wizerunek autora książki
317	Zarys biografii naukowej, działalności akademickiej i nauczycielskiej prof. zw. dr hab. Jana Stanisława Szmyda, filozofa, etyka, psychologa religii i kultury, pedagoga i nauczyciela
317	Początek drogi życiowej, edukacja szkolna, kształcenie akademickie
319	Aktywność naukowa w kraju i za granicą
320	Dokonania w kręgu filozofii i antropologii humanistycznej
321	Ważniejsze prace prof. J. Szmyda
322	Uczony i krajobraz przyrodniczo-kulturowy – więzi z ludźmi i refleksje
325	Wybrana bibliografia
331	Streszczenie. Przekroje cywilizacyjnych przemian współczesnego świata i człowieka. Epokowa transformacja wszystkiego – szansa i zagrożenie
337	Summary. Cross sections of a modern world and human civilizational changes. An epoch transformation of everything – chances and dangers